

Agnieszka Sałek-Imińska

Polityka ekologiczna państwa prowadzona przez jednostki samorządu terytorialnego na przykładzie Słupska

Ekonomiczne Problemy Usług nr 97, 169-182

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Agnieszka Salek-Imińska

Wyższa Hanzeatycka Szkoła Zarządzania w Słupsku

POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA PROWADZONA PRZEZ JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORYALNEGO NA PRZYKŁADZIE SŁUPSKA

Wprowadzenie

Wszelka działalność gospodarcza wiąże się ze wzrostem presji na środowisko, co może się przyczynić do zauważalnego zahamowania trendów poprawy jego stanu. Wszystkie działania człowieka są prowadzone w środowisku przyrodniczym, mają więc wpływ na jego obecny i przyszły stan. Rodzi to konieczność takiego gospodarowania, aby zachować środowisko dla przyszłych pokoleń w możliwie dobrym stanie. W konstytucji stwierdzono, że Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju, ustalono także, że ochrona środowiska jest obowiązkiem między innymi władz publicznych, które przez swą politykę powinny zapewnić bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom. Kryteria rozwoju zrównoważonego powinny być zatem uwzględnione we wszystkich dokumentach strategicznych sektorów gospodarczych i przestrzegane przez wszystkie podmioty gospodarcze, w tym przez jednostki samorządu terytorialnego.

Celem artykułu jest ocena realizacji polityki ekologicznej przez jednostki samorządu terytorialnego na przykładzie Słupska w latach 2008–2010.

1. Polityka ekologiczna – podstawy teoretyczne

Działania mające na celu kształtowanie polityki ekologicznej rozpoczęły się w latach 60. i 70. ubiegłego wieku. W roku 1969 sekretarz generalny ONZ

U Thant, przedstawił raport o stanie środowiska na świecie. Rok następny ogłoszono europejskim rokiem ochrony przyrody, a w 1972 roku w Sztokholmie odbyła się naukowa konferencja środowiskowa, która rozpoczęła dynamiczny rozwój polityki ekologicznej na świecie. Pierwotnie termin „polityka ekologiczna”¹ został użyty w deklaracji sztokholmskiej jako końcowy efekt konferencji.

J. Śleszyński definiuje politykę ochrony środowiska jako formę społecznie zorganizowanego działania, które zmierza w kierunku osiągnięcia celów środowiskowych i kształtowania środowiska naturalnego. Jest to możliwe przez realizację logicznie uporządkowanych przedsięwzięć, których skala i zakres są uwarunkowane dostępnymi środkami i technicznymi możliwościami ich realizacji². T. Żylicz podkreśla, że polityka ochrony środowiska musi opierać się na licznych kompromisach między różnymi, często przeciwstawnymi potrzebami i oczekiwaniami podmiotów gospodarczych. Wówczas zasadniczą kwestią jest skuteczność, efektywność i sprawiedliwość tej polityki. Nadrzędnym celem polityki ekologicznej jest zachowanie walorów środowiska w celu umożliwienia trwałego rozwoju społeczno-ekonomicznego oraz poprawy jego stanu na terenach zdegradowanych lub znacznie zanieczyszczonych. Cel ten wiąże się jednak z działaniami długookresowymi³. Zdaniem S. Klimy, polityka ochrony środowiska powinna zawierać:

- a) ocenę stanu środowiska i powstałych w nim szkód oraz ustalenie ich sprawców;
- b) określenie sposobów rekultywacji środowiska oraz naprawy szkód i pokrycia kosztów tych przedsięwzięć;
- c) oddziaływanie na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń przez realizację inwestycji proekologicznych stymulowanych instrumentami bezpośrednimi, ekonomicznymi i informacyjnymi;
- d) planowanie zagospodarowania przestrzennego zgodnie z wymogami koncepcji zrównoważonego rozwoju⁴.

¹ Polityka ekologiczna określana jest również jako polityka ochrony środowiska lub polityka środowiskowa (ang. *environmental policy*).

² J. Śleszyński, *Ekonomiczne problemy ochrony środowiska*, Wydawnictwo Aries, Warszawa 2000, s. 150.

³ T. Żylicz, *Ekonomia wobec zagadnień środowiska przyrodniczego. Elementy teorii oraz implikacje praktyczne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1990, s. 34.

⁴ S. Klima, *Zarządzanie ochroną środowiska w Unii Europejskiej*, Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości w Krakowie, Kraków 1999, s. 56.

A. Bernaciak i W.M. Gaczek oraz K. Górki stwierdzają, że polityka ekologiczna to świadoma i celowa działalność organów państwa, które ponoszą pełną odpowiedzialność za nią w zasięgu ich jurysdykcji. W ramach tego rodzaju polityki działalność polega na racjonalnym użytkowaniu zasobów i walorów środowiska naturalnego, jego właściwej ochronie i umiejętnym kształtowaniu na podstawie posiadanej wiedzy teoretycznej i praktycznej⁵. W literaturze przedmiotu wielokrotnie podkreśla się celowość podejmowanych działań ekologicznych oraz konieczność coraz większej świadomości ekologicznej wśród decydentów, którzy mają wpływ na kształtowanie środowiska naturalnego. W definicji tej ujęto podmiotowy i przedmiotowy charakter prowadzonej polityki ekologicznej. Za przedmiot polityki ochrony środowiska uznaje się środowisko naturalne wraz z jego walorami, a także jego jakość w odniesieniu do potrzeb biologicznych, społecznych i gospodarczych. Podmiotem zaś są centralne i terenowe organy władzy państwowej, samorządy lokalne i regionalne oraz jednostki gospodarcze⁶.

W kreowaniu polityki ochrony środowiska w Polsce szczególną rolę odgrywają naczelné organy władzy państwowej w zakresie stanowienia prawa, określania założeń polityki i kontroli ochrony środowiska. W Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej określono podstawy ochrony środowiska zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju⁷. Na władzach publicznych spoczywa obowiązek zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska. Do kompetencji władz należy również wspieranie obywateli w działaniach na rzecz ochrony środowiska naturalnego i poprawy jego stanu⁸. W artykule 31, ust. 3 Konstytucji RP określono sens ochrony środowiska nadawany przez ustawodawcę. Stwierdzono bowiem, że konieczność ochrony środowiska może być powodem wprowadzenia ustawowego ograniczenia korzystania z konstytucyjnych wolności oraz praw z zastrzeżeniem nienaruszalności ich istoty⁹.

⁵ Szerzej zob. A. Bernaciak, W.M. Gaczek, *Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Poznań 2002; K. Górka, B. Poskrobko, W. Radecki, *Ochrona środowiska. Problemy społeczne, ekonomiczne i prawne*, PWE, Warszawa 1998.

⁶ A. Bernaciak, W.M. Gaczek, dz.cyt., s. 122.

⁷ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej art. 5.

⁸ Tamże, art. 4, 74.

⁹ A. Streżyńska, *Ochrona środowiska w Polsce na tle regulacji europejskich*, Wydawnictwo Elipsa, Warszawa 2000, s. 24.

2. Program ochrony środowiska jako narzędzie kształtowania polityki ekologicznej

Na podstawie art. 17 ust. 1 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska¹⁰ w celu realizacji polityki ekologicznej państwa organ wykonawczy gminy – w tym przypadku Prezydent Słupska – sporządza gminny program ochrony środowiska. Uchwałą Rady Miejskiej w Słupsku nr XX/296/12 z dnia 28 marca 2012 roku przyjęto aktualizację Programu ochrony środowiska dla miasta Słupska na lata 2012–2015 z uwzględnieniem perspektywy 2016–2019¹¹. Miasto Słupsk jako gmina miejska na prawach powiatu w swojej strategii rozwoju ekologicznego musi uwzględnić wiele uwarunkowań zewnętrznych, spośród których wymienić należy:

- międzynarodowe zobowiązania Polski w zakresie ochrony środowiska,
- zobowiązania Polski w zakresie ochrony środowiska w ramach procesu akcesji do Unii Europejskiej,
- funkcjonujący w Polsce system prawa ochrony środowiska,
- projektowane zmiany prawa w zakresie ochrony środowiska,
- politykę ekologiczną państwa wraz z programem wykonawczym,
- program ochrony środowiska dla województwa pomorskiego,
- strategię i politykę sektorową (zwłaszcza w zakresie energetyki, energetyki odnawialnej, rolnictwa i obszarów wiejskich, rozwoju regionalnego, edukacji ekologicznej, transportu, leśnictwa).

Zapewnienie warunków do rozwoju miasta z zachowaniem walorów środowiska przyrodniczego i poprawa jakości życia mieszkańców wymaga planowych, skoordynowanych działań, uwzględniających specyfikę regionu. Jednym z narzędzi służących temu celowi jest **Program ochrony środowiska (POŚ)**. Wykorzystano w nim dane Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Marszałkowskiego w Gdańsku, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku, Urzędu Miasta Słupska, opracowań i publikacji naukowych z zakresu zarządzania środowiskiem. Na podstawie tego programu można stwierdzić, że analiza obecnego stanu środowiska oraz podnoszone w dokumentach strategicznych Miasta Słupska zagrożenia i problemy w obszarze zarządzania środowiskiem pozwalają na zdefiniowanie pięciu głównych problemów.

¹⁰ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, DzU 2001, nr 62, poz. 627.

¹¹ www.slupsk.pl/srodowisko, dostęp 5.03.2012.

1. Wody rzeki Słupi nie spełniały wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe, będące środowiskiem życia ryb łososiowatych w warunkach naturalnych. Przyczyną był przede wszystkim zbyt wysoki w stosunku do wymaganego poziom azotynów i fosforu. Wysokie stężenia substancji organicznych BZT5 również dyskwalifikowały wody jako naturalne środowisko życia ryb karpowatych. Pod względem bakteriologicznym rzeka Słupia zaliczana jest do IV klasy czystości wód z uwagi na przekroczenia liczby bakterii typu feralnego.

2. Niedrożny układ komunikacyjny powoduje przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu.

3. Przekroczenia maksymalnych stężeń w ciągu 24 godzin pyłu zawieszonego są związane z emisją zanieczyszczeń ze źródeł niskoenergetycznych opalanych węglem; częstość przekroczeń w 2006 roku wynosiła 30 przy dopuszczalnych 35. Wysokie jest prawdopodobieństwo nieosiągnięcia dopuszczalnego poziomu stężenia benzoapirenu w powietrzu według pułapu określonego na 2013 rok.

4. Duży udział (50%) kanalizacji deszczowej odprowadzającej nieoczyszczone ścieki bezpośrednio do Słupi. Funkcjonujący układ skutkuje zanieczyszczeniem rzeki substancjami ropopochodnymi i zawiesiną. Konieczny jest również rozdział kanalizacji ogólnospławnej na ściekową i deszczową dla poprawy sprawności procesu oczyszczania i racjonalności gospodarowania potencjałem oczyszczalni.

5. Brak proporcjonalnego zwiększania różnorodności terenów zielonych i turystyczno-rekreacyjnych w stosunku do powiększających się terenów zabudowanych.

Spośród zadań wynikających z polityki ekologicznej państwa dla miasta Słupska istotne są następujące:

- a) promowanie najlepszych technik (BAT) w celu zmniejszenia materiałochłonności i odpadowości produkcji;
- b) ograniczenie zużycia energii o 25% do 2010 roku, a do 2025 roku o 50% w stosunku do 2000 roku, intensyfikacja rozwoju energetyki odnawialnej – do 2010 roku co najmniej podwojenie wykorzystania tej energii w stosunku do 2000 roku, w celu zmniejszenia energochłonności gospodarki i wzrostu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych;
- c) łączenie racjonalności ekonomicznej i ekologicznej w wykorzystaniu zasobów gleb, maksymalne zagospodarowanie nieużytków przemysłowych;

- d) gospodarowanie odpadami – wzrost odzyskiwania surowców, opakowań, recyklingu materiałów z opakowań, do 2010 roku wtórne wykorzystywanie co najmniej 50% papieru i szkła;
- e) zapobieganie zanieczyszczeniu słodkich wód powierzchniowych i podziemnych, przywracanie wodom podziemnym i powierzchniowym właściwego stanu ekologicznego (zapewnienie źródeł poboru wody do picia);
- f) zmniejszenie narażenia mieszkańców na zanieczyszczenie powietrza i hałas, zmniejszenie intensywności degradacji powierzchni ziemi, poprawa estetyki otoczenia;
- g) eliminowanie lub zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, a także doskonalenie istniejącego systemu ratowniczego na wypadek awarii i klęsk żywiołowych¹².

Podstawą Programu ochrony środowiska dla miasta Słupska są zasady polityki ekologicznej oraz cele i zadania ujęte w Polityce ekologicznej państwa na lata 2007–2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011–2014, Programie ochrony środowiska województwa pomorskiego na lata 2007–2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011–2014 oraz ustawie Prawo ochrony środowiska. Na szczeblu gminy miejskiej Słupsk do osiągnięcia celów związanych z realizacją polityki ekologicznej ma służyć realizacja czterech priorytetów.

1. Wzmacnianie systemu zarządzania ochroną środowiska, polegające na:
 - a) zapewnieniu integracji celów ochrony środowiska i priorytetów polityki ekologicznej ze strategiami rozwoju różnych sektorów gospodarki;
 - b) prowadzeniu edukacji ekologicznej dla uzyskania akceptacji społecznej podejmowanych programów ochrony środowiska;
 - c) wzmocnieniu proekologicznych zachowań;
 - d) promocji przyjaznych środowisku postaw konsumenckich;
 - e) wspieraniu aktywności podmiotów gospodarczych wdrażających systemy zarządzania środowiskowego;
 - f) wzmocnieniu roli planowania przestrzennego jako instrumentu ochrony środowiska;
 - g) wprowadzeniu pełnej odpowiedzialności sprawcy za szkody w środowisku jako elementu realizacji zasady, że zanieczyszczający płaci;

¹² Program ochrony środowiska miasta Słupska na lata 2012–2015 z uwzględnieniem perspektywy 2016–2019, www.slupsk.pl, dostęp 25.04.2012.

-
- h) zagwarantowaniu wystarczających środków finansowych na działania zapewniające realizację celów polityki ekologicznej i rozwoju instrumentów wspierających te działania.
2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody, polegająca na zastosowaniu prawnych form ochrony przyrody oraz poszukiwaniu substytutów zasobów nieodnawialnych.
3. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii, polegające na:
- a) rozdzieleniu zależności presji środowiskowej od rozwoju gospodarczego (zapewnienie, że szybki rozwój gospodarczy nie spowoduje wzrostu wielkości ładunku zanieczyszczeń odprowadzanego do środowiska);
 - b) zaoszczędzeniu 9% energii finalnej w ciągu dziewięciu lat, do 2017 roku;
 - c) stworzeniu mechanizmów ułatwiających wykorzystanie prostych rezerw energetycznych przez ograniczanie strat i wprowadzanie materiałów i technologii energooszczędnych;
 - d) wspieraniu programów efektywnego wykorzystania wody w przemyśle, w tym zamkniętych jej obiegów;
 - e) osiągnięciu 7,5-procentowego udziału energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych zarówno w bilansie zużycia energii pierwotnej w 2010 roku, jak i takiego samego udziału tych źródeł w produkcji energii elektrycznej;
 - f) opracowaniu i wdrażaniu programów działań dla osiągnięcia dobrego stanu wód w 2015 roku,
 - g) opracowaniu i wdrażaniu planów ochrony przeciwpowodziowej oraz zapobieganiu skutkom suszy.
4. Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski, polegająca na:
- a) zmniejszaniu ładunku zanieczyszczeń odprowadzanego do wód przez modernizację istniejących i budowę nowych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków;
 - b) optymalizacji potrzeb transportowych i ograniczaniu emisji ze środków transportu jako elementu poprawy jakości powietrza na terenach zurbanizowanych;
 - c) realizacji programów ograniczenia wielkości emisji do powietrza ze źródeł przemysłowych i komunalnych;

- d) wspieraniu działań mających na celu unikanie wytwarzania odpadów i zapewniających bezpieczne dla środowiska ich unieszkodliwienie;
- e) podniesieniu poziomu odzysku odpadów komunalnych do 10% w 2010 roku;
- f) wspieraniu działań mających na celu ograniczanie uciążliwości hałasu;
- g) ochronie ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych na etapie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Program ochrony środowiska oparty na aktualnym stanie środowiska przyrodniczego i aktualnych potrzebach miasta oraz zweryfikowanych i uzupełnionych odpowiednimi działaniami może się przyczynić do właściwego, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju gospodarowania zasobami przyrodniczymi i założeniami polityki ekologicznej.

3. Ocena realizacji polityki ekologicznej Słupska

System oceny realizacji Programu ochrony środowiska jest oparty na odpowiednio dobranych wskaźnikach presji, stanu i reakcji, które pozwalają całościowo opisać zagadnienia polityki ochrony środowiska, a jednocześnie umożliwiają porównania międzyregionalne. System tworzą:

- a) **wskaźniki presji na środowisko**, które określają główne źródła problemów i zagrożeń środowiskowych, odnoszące się do form działalności zmniejszających ilość i jakość zasobów (np. roczna emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, masa odpadów, liczba źródeł promieniowania niejonizującego);
- b) **wskaźniki stanu środowiska**, które odnoszą się do jakości środowiska i jego zasobów oraz pozwalają na ocenę zachodzących zmian (np. powierzchnia obszarów objętych formami ochrony przyrody, liczba pomników przyrody);
- c) **wskaźniki reakcji (działań ochronnych)**, które pokazują działania podejmowane w celu poprawy jakości środowiska lub złagodzenia antropresji na środowisko (np. długość wybudowanej sieci wodociągowej, redukcja zanieczyszczeń w odprowadzanych ściekach, liczba zlikwidowanych indywidualnych palenisk domowych lub kotłowni zastąpionych niskoemisyjnymi źródłami ciepła).

Do określenia tych wskaźników wykorzystywane są przede wszystkim informacje pochodzące z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska i Głównego Urzędu Statystycznego, gestorów sieci, podległych jednostek oraz innych podmiotów realizujących zadania miasta.

Klasyfikację wskaźników stosowanych do oceny realizacji polityki ochrony środowiska przez badany podmiot przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1

Wskaźniki monitorowania

Lp.	Cel	Wskaźniki
1.	Zapewnienie jakości powietrza atmosferycznego na terenie Słupska zgodnie z obowiązującymi standardami	– stężenie zanieczyszczeń SO ₂ , NO ₂ , PM10, CO, CO ₂ , O ₃ – roczna emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych
2.	Przywrócenie i utrzymanie wymaganych standardów jakości wód powierzchniowych oraz jakości i ilości wód podziemnych	– klasa czystości wód powierzchniowych – klasa czystości wód podziemnych – przydatność wód do bytowania ryb w warunkach naturalnych – stopień skanalizowania i zwodociągowania – redukcja zanieczyszczeń w odprowadzanych ściekach
3.	Zmniejszenie emisji hałasu i wibracji do środowiska	kilometraż remontowanych i modernizowanych dróg
4.	Zachowanie ciągłości przestrzeni przyrodniczej i wzrost różnorodności biologicznej	– powierzchnia obszarów objętych formami ochrony przyrody – liczba pomników przyrody
5.	Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego i sprawnego systemu zarządzania środowiskiem, edukacja ekologiczna	– rodzaje i liczba zdarzeń mogących spowodować nadzwyczajne zagrożenia środowiska – nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska – liczba szkolnych kół i klubów ekologicznych
6.	Ograniczenie materiałochłonności, w tym odpadowości, wodochłonności i energochłonności produkcji i konsumpcji	– ilość zużytej wody w przemyśle – ilość energii w przeliczeniu na jednostkę produktu krajowego – udział energii odnawialnej
7.	Stworzenie systemu gospodarki odpadami zgodnego ze zrównoważonym rozwojem	zgodnie z wykazem wskaźników monitoringu Planu gospodarki odpadami dla miasta Słupska

Źródło: opracowanie własne na podstawie Programu ochrony środowiska dla miasta Słupska 2008–2011.

Wykorzystując wskaźniki ujęte w tabeli 1, oceniono realizację polityki ekologicznej Słupska w latach 2008–2010, którą przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2

Wybrane wskaźniki realizacji celów POŚ dla miasta Słupska
w latach 2008–2010

Wskaźniki	Lata 2008–2010	Oczekiwany stan w 2012 roku	Stopień realizacji
1	2	3	4
Stężenia zanieczyszczeń SO ₂ , NO ₂ , PM10, CO, CO ₂ , O ₃ , Roczna emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych	strefa miasto Słupsk: SO ₂ , NO ₂ , PM10, CO – klasa A. B(a)P – niedotrzymane poziomy docelowe dla benzo(a)pirenu	brak przekroczeń wartości dla klasy A. Redukcja emisji w stosunku do 2006 roku o ponad 20%	– wykonano w zakresie dopuszczalnych poziomów SO ₂ , NO ₂ , PM10, CO – nie wykonano w zakresie docelowego poziomu benzo(a)pirenu – podjęto działania naprawcze
Klasa czystości wód powierzchniowych	Słupia – stanowisko Słupsk – stan biologiczny dobry – stan fizykochemiczny dobry – stan i potencjał ekologiczny dobry – stan jcw – zły	poprawa klasy czystości wód	wykonano – podjęto inwestycje mające na celu dalszą poprawę jakości wód
Klasa czystości wód podziemnych	Wody podziemne pobierane ze studni głębinowych charakteryzują się intensywnym zapachem siarkowodoru (w 16 z 25 eksploatowanych studni); w 16 studniach na 25 występuje przekroczenie żelaza, w 17 – przekroczenia manganu; w 7 coraz częściej woda jest mętna (> 1NTU); twardość – od średniotwardej do twardej; podjęto działania mające na celu poprawę jakości wód – szeroki monitoring jakości wód podziemnych i działania mające na celu ograniczanie przenikania zanieczyszczeń (w tym budowa stacji uzdatniania wody)	poprawa klasy czystości wód	wykonano
Redukcja zanieczyszczeń w odprowadzanych ściekach	Średnie stężenie fosforu w ściekach – 0,7 mgP/dm ³ , norma UE – 1 mgP/dm ³ azot – 8,5mg N/dm ³ norma UE – 10 mg/dm ³	ładunek zanieczyszczeń nie większy niż w 2007 roku	wykonano
Kilometraż remontowanych i modernizowanych dróg	W latach 2003–2010 wyremontowano lub przebudowano łącznie 25 km dróg	realizacja założeń wieloletniego planu inwestycyjnego	wykonano według planu
Powierzchnia obszarów objętych formami ochrony przyrody, liczba pomników przyrody	95 pomników przyrody	nie mniejsza niż w 2006 roku	wykonano

1	2	3	4
Rodzaj i liczba zdarzeń mogących spowodować nadzwyczajne zagrożenia środowiska na obszarze gminy	brak zdarzeń	brak zdarzeń	wykonano
Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska	2009 rok – wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska ogółem – 19 480 463,87 zł, w tym inwestycyjne – 5040 449,72 zł 2010 rok – wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska ogółem – 21 792 104,74 zł, w tym inwestycyjne – 5768 090,72 zł	wskaźnik aktualizowany na potrzeby oceny skuteczności przedsięwzięć inwestycyjnych	wykonano
Ilość zużytej wody w przemyśle	w roku 2010 zużycie wody w Słupsku wyniosło 5 293 768 m ³ i było mniejsze w stosunku do 1990 roku o blisko 58% (wartość dla 1990 roku to 12 684 440 m ³). W przeliczeniu na mieszkańca w 2010 roku zużyto 55,8 m ³ wody, czyli 55% mniej niż w 1990 roku (wtedy używano 123 m ³ wody na mieszkańca)	redukcja wodochłonności o 50% w odniesieniu do 1990 roku	wykonano
Ilość energii w przeliczeniu na jednostkę produktu krajowego	w roku 2009 zużycie energii na niskim napięciu w Słupsku wyniosło 73 721 MWh. W stosunku do 2000 roku (zużycie 81 388 MWh) zużycia energii zmniejszono o 9,43%	zmniejszenie zużycia energii o 25% w stosunku do 2000 roku	wykonano w 35%
Udział energii odnawialnej	niepełne dane – ocenę oparto na dostępnych informacjach o wzroście OZE w mieście: kotłownie na biomasę, instalacje solarne w budynku użyteczności publicznej	uzyskiwanie ze źródeł odnawialnych 19% energii (w 2015 roku)	wykonano w około 20%
Zgodnie z wykazem wskaźników monitoringu Planu gospodarki odpadami dla miasta Słupska	strumień odpadów komunalnych odebranych z terenu Słupska jest kierowany do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Bierkowie; zakład jest wyposażony w nowoczesne obiekty wspomagające funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami (trzy linie sortownicze odpadów zmieszanych, tworzyw sztucznych i słuczki szklanej, komposter do odzysku odpadów biodegradowalnych, pryzma energetyczna), co pozwoli na obowiązkową redukcję odpadów biodegradowalnych kierowanych na składowisko odpadów na poziomie wymaganym w latach 2013 i 2020, czyli także w 2010 roku	zgodnie z kryteriami wynikającymi z celów bieżących, w tym w szczególności zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowisko (w 2013 roku 50% w stosunku do masy z 1995 roku)	wykonano

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raport z wykonania programu ochrony środowiska dla miasta Słupska na lata 2008–2011 z perspektywą 2012–2015, www.slupsk.pl, dostęp 25.04.2012.

Zakończenie

Miasto Słupsk jest zobowiązane do przestrzegania zasad zrównoważonego rozwoju w ramach prowadzonej polityki ochrony środowiska. Analiza Programu ochrony środowiska badanego podmiotu pozwoliła na sformułowanie kilku wniosków. Wszystkie działania podejmowane w celu zapobieżenia zanieczyszczeniu wód powierzchniowych i podziemnych mogą mieć pozytywny wpływ na elementy środowiska. Budowa i modernizacja sieci wodociągowych i systemów odprowadzania wód opadowych mogą jednak nieznacznie negatywnie wpływać na niektóre komponenty środowiska. Podejmowane działania w tym zakresie efektywnie podniosą w przyszłości jakość życia mieszkańców i otaczającego środowiska. Działania określone w celu priorytetowym *Eliminacja zrzutów substancji priorytetowych i szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego* mają bardzo duże znaczenie dla wielu elementów środowiska. Zapewnią one poprawę jakości rzeki Słupi, a w rezultacie pozytywnie wpłyną na jakość wód przybrzeżnych. Z analizy Programu ochrony środowiska wynika również, że zawarte są w nim zapisy dotyczące ochrony i tworzenia nowych obszarów prawnie chronionych na terenie miasta. Realizacja tych działań zwiększy bioróżnorodność na tym obszarze i ochronę najbardziej cennych pod względem przyrodniczym obszarów. Dobry stan środowiska przyrodniczego ma wpływ na zachowanie równowagi w środowisku, co w przyszłości korzystnie wpłynie także na ludzi, którzy nie mogą funkcjonować w oderwaniu od otaczającego ich środowiska.

Jakość powietrza oddziałuje na różne komponenty środowiska. W Słupsku, gdzie jest realizowany program naprawczy jakości powietrza, podejmowane są działania mające na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz gazowych i pyłowych pochodzących z niskoenergetycznych źródeł ciepła. Zadania inwestycyjne związane na przykład z rozbudową sieci gazowej mogą mieć krótkotrwałe negatywne oddziaływanie na środowisko, w trakcie realizacji przedsięwzięcia, i w pełni odwracalne po jej zakończeniu¹³. Z analizy wynika również, że działania podejmowane w celu ochrony środowiska akustycznego nie spowodują nieodwracalnych zmian w środowisku. Oddziaływanie okresowe, o charakterze krótkotrwałym i odwracalnym, jest obserwowane podczas realizacji zadań związanych z przebudową układu drogowego, nasadzeniami zieleni na obszarach zabudowanych, przy głównych ciągach komunikacyjnych, czy

¹³ Raport z wykonania programu ochrony środowiska...

montażem ekranów akustycznych. Działania podejmowane na rzecz osiągnięcia celu *Ograniczenie negatywnego oddziaływania przedsiębiorstw na środowisko poprzez promocję ek zarządzenia* przyniosą pozytywny efekt całemu środowisku. Nie będzie to oddziaływanie bezpośrednie, ponieważ założenia tego celu mają charakter edukacyjno-informacyjny.

Reasumując, uwzględniając wymagania wynikające z przepisów prawa, realizacja zadań inwestycyjnych, które określono w Programie ochrony środowiska miasta Słupska, przyczyni się do poprawy stanu środowiska. Biorąc pod uwagę kondycję środowiska badanego podmiotu, zidentyfikowano najważniejsze problemy jego ochrony, na które należy zwrócić szczególną uwagę w polityce ekologicznej przez nadanie im miana celów priorytetowych.

Literatura

- Bernaciak A., Gaczek W.M., *Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Poznań 2002.
- Górka K., Poskrobko B., Radecki W., *Ochrona środowiska. Problemy społeczne, ekonomiczne i prawne*, PWE, Warszawa 1998.
- Klima S., *Zarządzanie ochroną środowiska w Unii Europejskiej*, Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości w Krakowie, Kraków 1999.
- Program ochrony środowiska miasta Słupska na lata 2012–2015 z uwzględnieniem perspektywy 2016–2019*, www.slupsk.pl, dostęp 25.04.2012.
- Raport z wykonania programu ochrony środowiska dla miasta słupska na lata 2008–2011 z perspektywą 2012–2015, www.slupsk.pl, dostęp 25.04.2012.
- Streżyńska A., *Ochrona środowiska w Polsce na tle regulacji europejskich*, Wydawnictwo Elipsa, Warszawa 2000.
- Śleszyński J., *Ekonomiczne problemy ochrony środowiska*, Wydawnictwo Aries, Warszawa 2000.
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, DzU 2001, nr 62, poz. 627.
- Żylicz T., *Ekonomia wobec zagadnień środowiska przyrodniczego. Elementy teorii oraz implikacje praktyczne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1990.

**DIE REALISIERUNG ÖKOLOGISCHER POLITIK
DES STAATES DURCH DIE TERRITORIALE SELBSTVERWALTUNG
AM BEISPIEL DER STADT ŚLUPSK**

Zusammenfassung

Die Verfassung der Republik Polen besagt, dass unser Land den Schutz der Umwelt sichert und sich am Prinzip der nachhaltigen Entwicklung orientiert. Unter anderem regelt sie die Zuständigkeit der öffentlichen Behörden für den Schutz der Umwelt, die, durch ihre Politik die ökologische Sicherheit heutiger und zukünftiger Generationen sichern soll. So sollen Nachhaltigkeitskriterien in allen Wirtschaftssektoren, von allen Unternehmen einschließlich der lokalen Gemeinden, in strategischen Dokumenten vorhanden sein und eingehalten werden. Unter Berücksichtigung des ökologischen Zustands der Stadt Ślupsk wurden die wichtigsten Probleme des Schutzes im Zusammenhang mit der Umsetzung des Programms für Umweltschutz identifiziert und zu Prioritätszielen eingestuft.